

ÖRÖKZÖLD

AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR MODERNIZÁLÁSA

Ha a Pázmány Péter Tudományegyetem könyvtárának utolsó másfél évtizedéről beszélünk, rögtön megmondjuk olvasóinknak: ezen a területen is a szerves fejlődést becsüljük legtöbbre, hagyománynak és újításnak azt a szerencsés ötvözetét, mely egyedül méltó hazánk legrégebbi tudományos közkönyvtárához. A több mint 300 éves múlt, mely középkori bibliotékák anyagát mentette meg a mindenkori magyar művelődés számára, nemcsak öntudat, hanem kötelezettség is: messze kikerülve a parvenü-sors gyökértelen magatartását, méltónak mutatkozni a súlyos örökség korszerű fejlesztésére és áhítatos továbbadására. A könyvtár vezetői mindenkor tisztában voltak ezzel a magyar tudományos életben nem jelentéktelen szerepet vállaló feladatukkal s midőn a korszerű újításokat éppen a többszázéves hagyomány életereje immár halaszthatatlanná tette, a könyvtár jelenlegi igazgatója ezeket az újításokat a hagyomány és modernizálás elveinek összeegyeztetésével végezte el. Ezek a feladatok anyagi és szellemi viszonylatban egyaránt jelentkeztek. Ha a 700.000 kötetre gyarapodott könyvanyag elhelyezéséről kellett gondoskodni, az épület átalakítását úgy kellett elvégezni, hogy a renaissance-stílusban épített, műemléknek nyilvánított épület külső képe ne változzék meg. Ha pedig a könyvtár ügymenetének, katalógusainak, egész szellemi létének újjárendezéséről volt szó, nem lehetett átvenni kritikátlanul a modern könyvtári gyakorlat sokszor nagyon is csábító megoldási módjait, hanem az egyedül lehetséges történeti alapra kellett helyezkedni és vállalkozni a hagyomány és modernség összeegyeztetésére.

A háború és a háború utáni évek zűrzava-

ra természetesen megviselte az Egyetemi Könyvtárat is. Ezen általános, a könyvtárak életében jólismert bajokat felesleges itt részleteznünk, hiszen a felrajzolandó kép negatívja úgyis rávilágít majd erre a fejlődési zavarra. De a húszas évek első felében a vezetés sem lehetett a szükséghez mérten energikus és rugalmas, hiszen a könyvtár fejlesztésében oly gazdag érdemekkel bíró **Ferenczy Zoltán**, hátamögött a háborús és a forradalmi évekkel, közel a hetvenedik esztendőhöz, elfáradt a sokszor csakugyan meddő küzdelemben s a hagyományörző feladat maradéktalan teljesítése után az újításokat utódjára hagyta, amint-hogy ez az élet természetes rendje is.

Ezután a korszerű könyvtári gyakorlat elveinek megfelelően a könyvtár és a közönség egymáshoz közelebb hozása lett a munka vezető gondolata. Bármi történik azóta majdnem másfél évtizede az Egyetemi Könyvtárban, közvetlenül vagy közvetetten ezzel a céllal függ össze. Hogy a közönség érdekei kielégíttessenek, legégetőbb szükség a könyvbeszerzések hiányainak pótlására volt. A háborús s az azt követő évek anyagi, közlekedési és szellemi zavarai különösen a folytatásos (sorozatok, gyűjtemények, folyóiratok) munkák beszerzését nehezítették meg, helyesebben ezeknek elmaradása a könyvtárnak éppen legértékesebb s tudományos szempontból is legfontosabb (folyóiratok!) részét tette hiányossá vagy csonkává. Mivel ezek beszerzése az évek múlásával egyre körülményesebbnek látszott, a könyvtár első feladatának tekintette ezeknek a háborús hiányoknak a pótlását. (...)

A könyvanyag megnövekedése mellett ugyancsak a közönséggel való kapcsolat szo-

rosabbáfüzése érdekében történt a könyvtár nyitvatartási idejének meghosszabbítása. Ennek következtében a nagy olvasóterem és a folyóiratosztály reggel fél 9-től este 8 óráig a közönség rendelkezésére áll. Az

előcsarnokban felállított tárló-szekrények pedig az új beszerzések iránti érdeklődést kívánják kielégíteni és állandó kiállítással várják az olvasókat.

Hasonlóképpen a könyvtár igénybevételenek fokozása volt az irányadó szempont a nagy olvasóterem könyvanyagának felfrissítése alkalmával is. Bár hasonló intézkedések természetesen régebben sem voltak ismeretlenek a könyvtári gyakorlatban, ez az intézkedés mégis újítást jelentett. Mert míg azelőtt csak nagyobb időközönként került sor az olvasótermi anyag modernizálására, az elmúlt években s jelenleg is a közönséget leginkább érdeklő és legáltalánosabban szükséges új beszerzéseknek az olvasótermi anyagba való beosztása a beszerzésekkel párhuzamosakká, tehát állandóan folyamatossá tétetett. (...)

A fokozott kíváncsagságnak természetesen csak úgy tudott eleget tenni az Egyetemi Könyvtár, hogy felszökkenő gyarapodását megfelelő keretek között helyezhette el. A helyszüke, minden

régibb könyvtárépület réme, itt is hamarosan fellépett. Jellemző, hogy ennek a kérdésnek megoldására még egy 1914-es, háború előtti miniszteriális értekezlet új könyvtár építését tartotta szükségesnek! Ez természetesen az ábrándok világába tartozott, a fojtogató valóság azonban olcsóbb és igénytelenebb megoldást sürgetett. A könyvtár működéséről szóló évi jelentések állandóan a férőhely-kérdéssel foglalkoznak, mint legégetőbb, megoldást kívánó problémával. Így az 1926/27. évről szóló jelentés arról számol be, hogy a könyvtár a helyszüke miatt új szerzeményeit kénytelen az ablakpárkányokon és a padlón elhelyezni. (...)

Haraszthy Gyula

Forrás: Haraszthy Gyula: Az Egyetemi Könyvtár modernizálása in Magyar Könyvszemle 64. (1940/1) p. 46-54.

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2015. június 19.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülete elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülete

Felelős szerkesztő: Török Beáta

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229